

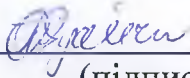
Робоча програма навчальної дисципліни ОК-4 «Технології навчання природничої освітньої галузі у початковій освіті» для здобувачів вищої освіти галузі знань А Освіта. Спеціальність АЗ Початкова освіта ОПП «Початкова освіта».

Розробник: Староста Володимир Іванович професор, доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

протокол № 12 від «28» 06 2025 р.

Завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

(підпис)

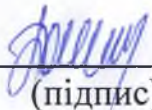
/проф. Повідайчик О.С./

(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 10 від « 30 » 06 2025 р.

Голова науково-методичної комісії факультету суспільних наук

(підпис)

/ Попадич О.О.

(прізвище та ініціали)

© Староста В.І., 2025 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	1	1
	Лекції:	
	22	8
	Практичні (семінарські):	
	14	4
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна або тестова (письмова або за допомогою комп'ютерних програм).	Самостійна робота:	
	54	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Технології навчання природничої освітньої галузі» є набуття професійних компетентностей у майбутніх учителів початкової школи щодо використання традиційних та інноваційних технологій для ефективного викладання природничої освітньої галузі в умовах Нової української школи.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Сучасні технології вивчення дисциплін інтегрованого курсу «Я досліджую світ» є (згідно вимог освітньої програми підготовки здобувачів **другого/магістерського рівня вищої освіти**): теоретична підготовка з питань загальних тенденцій розвитку сучасних природничих та психолого-педагогічних наук щодо викладання природничої освітньої галузі в умовах Нової української школи в початкових класах; підготовка та залучення студентів до творчого виконання нестандартних практичних завдань із ознайомлення дітей з природою/довкіллям, що характеризуються невизначеністю умов та вимог і передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій.

Відповідно до ОПП «Початкова освіта» вивчення дисципліни «Технології навчання природничої освітньої галузі у початковій школі» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних (ЗК) та спеціальних (СК) компетентностей:

ЗК 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 3 Здатність виявляти ініціативу та підприємливість

СК 3 Здатність застосовувати інноваційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси в організації освітнього та наукового процесів у сфері початкової освіти

СК 5 Здатність до педагогічного партнерства в професійній та науковій діяльності, саморозвитку та навчання впродовж життя

СК 6 Здатність управляти освітнім процесом у сфері початкової освіти, що потребує нових стратегічних підходів, з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

СК 10 А1.1. Здатність забезпечувати здобувачам освіти навчання державною мовою.

СК 11 А2.1. Здатність моделювати зміст освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, визначених державними стандартами освіти.

СК 12 А3.1. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею в професійній діяльності.

СК 13 Б1.1. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові й індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній психоемоційний стан.

СК 14 В1.1. Здатність створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища.

СК 15 Г1.1. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами для вивчення навчальної дисципліни «Технології навчання природничої освітньої галузі у початковій школі» є опанування навчальної дисципліни «ОК 2 Освіта в полікультурному суспільстві».

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Очікувані результати навчання узгоджуються з наведеними ПРН і повинні бути досягнуті здобувачами освіти ОПП «Початкова освіта» після опанування навчальної дисципліни «Технології навчання природничої освітньої галузі у початковій освіті»

Очікувані результати навчання	ПРН
знати: сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності, уміння/навички розв'язання проблем початкової освіти, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур; вміти: аналізувати і критично осмислювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування початкової, загальної середньої та вищої освіти в Україні;	ПРН 1

використовувати в практичній професійній і дослідницькій діяльності законодавчу базу освіти (в т.ч. початкової) в Україні	
Сприяти опануванню здобувачами освіти іноземною мовою для підтримки належного професійного рівня, представлення результатів досліджень та інноваційних проєктів, вирішення комунікативних завдань та ефективної взаємодії з академічною спільнотою.	ПРН 3
вміти: Вільно обговорювати результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів у сфері початкової освіти державною та іноземною мовами усно і письмово	ПРН 4
знати: сучасні технології оцінювання результатів діяльності учнів та колективів у сфері початкової освіти, сучасні методи і технології викладання (технології інтерактивного та дистанційного навчання, інформаційні технології тощо); методи і способи організації індивідуальної та групової роботи учнів під час навчання; методи і способи ефективної комунікації; правила безпеки при проведенні навчальних занять; методи здійснення індивідуального супроводу наставництва, вміти: проводити педагогічну експертизу, здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності; організувати освітній процес в сфері природничої освітньої галузі на основі дитиноцентрованого, компетентнісного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук; встановлювати зв'язок змісту «ЯДС» та інших навчальних предметів з актуальними потребами суспільства; складати завдання для контролю знань (в т.ч. завдання у тестовій формі);	ПРН 8.
знати: природу і психологічні закономірності розвитку молодших школярів, традиційні та інноваційні технології, методи, форми, засоби та методики навчання природничої освітньої галузі в початковій школі; вміти: Забезпечувати професійний розвиток, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу, надавати підтримку, супервізію, інтервізію; аналізувати освітні програми, методичні посібники щодо ознайомлення молодших школярів з природою і здійснювати вибір методик в сфері природничої освітньої галузі	ПРН 10
знати: сучасні системи пошуку наукової, навчально-методичної інформації та методи збору інформації, її узагальнення, структурування, систематизації; пошуку передового педагогічного досвіду в сфері природничої освітньої галузі; вміти: Забезпечувати безпечне інформаційне освітнє середовище дотримуючись академічної доброчесності; вивчати літературу, аналізувати та узагальнювати досвід професійної діяльності педагогів-новаторів; розробляти особисту методичну систему навчання здобувачів початкової освіти предметів початкової школи, адаптувати її до різних умов освітнього процесу;	ПРН 12

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються різноманітні методи навчання: за джерелом інформації (словесні: розповідь, бесіда, лекція; наочні: ілюстрація, демонстрація; практичні: вправи, анкетування тощо); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації (індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні); за ступенем самостійності мислення студентів при засвоєнні знань (репродуктивні, пошукові, дослідницькі) та ін.; під час практичних занять – методи інтерактивного навчання; під час самостійної роботи – індивідуальні навчально-дослідницькі завдання тощо.

Аудиторна, самостійна та індивідуальна робота студентів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями (вказівками), конспектами лекцій, навчально-лабораторним обладнанням, електронно-обчислювальною технікою, науковою літературою та періодичними виданнями,

дистанційною організацією навчання в системі Moodle, індивідуальними семестровими завданнями та методичними рекомендаціями для самостійної роботи; тестовими завданнями для контролю та самоконтролю знань, умінь і навичок.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань; самостійна робота, виступи на практичних заняттях; індивідуальне, групове та фронтальне опитування; звіти виконання індивідуальних навчально-дослідницьких завдань. Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, комп'ютерний і самоконтроль. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, під час індивідуальних та групових консультацій тощо.

Форма модульного контролю: тестування (письмове або за допомогою комп'ютерних програм).

Форма підсумкового контролю: усний залік або тестування (письмове або за допомогою комп'ютерних програм).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
Практичні заняття			50	100
T1	T2	T3		
7	16	7		
			20	

T1, T2, T3 – теми.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
Практичні заняття			50	100
T4	T5	T6		
16	7	7		
			20	

T4, T5, T6 – теми.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни*

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	3	30	4	30
Індивідуальні/групові навчально-дослідницькі завдання (презентація, індивідуальний звіт, мікрореферат тощо)	1	20	1	20
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

*В окремих випадках, згідно розпоряджень декана чи наказу ректора, можливе проведення одного модульного контролю.

Студенти можуть отримати бали за вивчення окремих питань змісту дисципліни шляхом навчання на масових відкритих онлайн курсах (МВОК) в Україні за умови наявності відповідного

сертифікату ([Prometheus](#), [EdEra](#), [Дія. Цифрова освіта](#), а також [WiseCow](#), Українська команда Google, [БУМ online](#), [EduHub](#), [Impactorium](#), Coursera, [TED](#), [Khan Academy](#), Stepik та інші.). Наприклад, Платформа [EdEra](#) Онлайн-курс із професійного розвитку та наставництва «Вчителі 2.0» <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/#!2950>. Онлайн-курс «Цифровий учитель» (теорія щодо цифрової педагогіки, впровадження нових методик у цифровому освітньому середовищі) <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/#!4033>. Платформа Prometheus: онлайн-курси «Критичне мислення для освітян», «Освітні інструменти критичного мислення» <https://courses.prometheus.org.ua/dashboard> тощо.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульного контрольної оцінювання допускаються всі студенти. Виконання МКР проходить з використанням системи електронного навчання УжНУ Moodle у формі тестування (можливе повторне тестування за бажанням студентів). При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульної контрольної роботи (МКР) та поточного контролю під час практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи. До МКР студенти можуть виконувати тренувальні завдання.

МКР складається з трьох блоків тестових завдань, які розроблені на основі систематики Блума.

Перший блок (1-10 балів) містить завдання «знання» та «розуміння».

Другий блок (1-30 балів) містить завдання «застосування» та «аналіз».

Третій блок (1-10 балів) містить завдання «синтез» та «оцінювання».

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Відповідно до «**Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті**» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;

- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;

- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;

- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який:

виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні та нормативно-правові засади вивчення природничої освітньої галузі у початковій школі

Тема 1. Нормативно-правові засади вивчення природничої освітньої галузі у початковій школі у контексті сталого розвитку

Екологічна освіта в Україні. Мета і завдання та принципи екологічної освіти. Зміст та структура формальної і неформальної екологічної освіти. Дошкільна екологічна освіта та екологічна освіта молодших школярів. Закон України «Про освіту», Державний стандарт

початкової освіти (далі ДСПО) у контексті сталого розвитку: мета, принципи та завдання початкової освіти; ключові компетентності здобувачів освіти згідно ДСПО. Мета природничої освіти та головні завдання природничої освітньої галузі (далі ОГ) у початковій школі. ДСПО про вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти з природничої ОГ.

Тема 2. Теоретичні засади вивчення природничої ОГ у початковій школі

Основні категорії та поняття природничої ОГ.

Пошук вчителем інформації (нормативно-правової, наукової, навчально-методичної тощо) у сфері ПО для ознайомлення молодших школярів з природою. Екологія як наука. Барі Коммонер про чотири фундаментальні закони екології. Екосистема або екологічна система. Навколишнє середовище або довкілля. Співвідношення понять середовище соціальне, артеприродне, квазіприродне/штучне, біологічне, біотичне, абіотичне. Співвідношення понять екологічні знання, екологічна освіта, екологічне виховання, екологічна культура, природничо-екологічна компетентність. Комплексний підхід до виховання молодших школярів (екологічне, трудове, естетичне, розумове виховання та інші) у процесі вивчення природничої ОГ. ДСПО про організацію освітнього процесу із застосуванням діяльнісного підходу на інтегрованій основі та з переважанням ігрових методів у першому циклі (1-2 класи) та на інтегровано-предметній основі у другому циклі (3-4 класи). Сталий розвиток. Освіта для сталого розвитку у контексті наступності дошкільної та початкової освіти.

Сучасні підходи вивчення природничої ОГ у початковій школі.

Використання особистісно орієнтованого, компетентнісного і діяльнісного підходів до навчання кожної дитини у початковій школі як засобів досягнення освітніх завдань природничої ОГ. Компетентнісний підхід: сутність та вміння вчителя для його реалізації. Компетентності за ієрархією Предметні компетентності учнів з курсу «Я досліджую світ» (далі «ЯДС»). Реалізація ключових компетенцій в природничій ОГ. Етапи та способи формування компетентностей учнів з природничої ОГ на основі категорій навчальних цілей відповідно до таксономії Б. Блума. Вимоги до вчителя для успішної реалізації компетентнісного підходу.

Зміст природничої ОГ в інтегрованому курсі «ЯДС» та особливості реалізації.

Зміст природничої ОГ у типових програмах (О. Савченко; Р. Шиян). Основні компоненти змісту освіти. Принципи побудови чинних типових освітніх програм НУШ та їх аналіз у контексті природничої ОГ. Курс «ЯДС» як інтегрований навчальний предмет. Завдання природничої ОГ у початкових класах та її місце у інтегрованому курсі «ЯДС», очікувані результати навчання згідно типових освітніх програм НУШ. Вимоги до вибору програми вчителем. Аналіз чинних підручників та навчально-методичного забезпечення для початкової школи в контексті природничої ОГ. Використання регіонального матеріалу у процесі вивчення природничої ОГ.

Вікові особливості розвитку дітей початкової школи та їх врахування в циклах ПО 1-2 і 3-4 класах під час вивчення природничої ОГ.

Тема 3. Співпраця сім'ї і школи у сфері навчання природничої ОГ та екологічного виховання молодших школярів.

Функції і завдання взаємодії закладу освіти і сім'ї. Принципи та форми взаємодії закладу освіти і сім'ї. Співпраця сім'ї і школи у сфері екологічного виховання молодших школярів. Співпраця між учителями і батьками дітей з особливими потребами у сфері ознайомлення з природою та екологічного виховання. Створення інклюзивного природничого розвивального середовища в умовах початкової школи для навчання молодших школярів з особливими освітніми потребами.

Модуль 2. Методичні засади реалізації навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів з природничої освітньої галузі.

Тема 4. Традиційні та інноваційні технології навчання природничої ОГ. Підходи до класифікації технологій та методів навчання природничої ОГ у початковій школі. Відбір вчителем змісту освіти з природничої ОГ, вибір вчителем технологій, методів та прийомів навчання

Методичні особливості організації та проведення занять з інтегрованого курсу «ЯДС». Інтеграція як ключовий принцип вивчення курсу «ЯДС», види інтеграції, умови інтеграції. Розвивальні можливості інтегрованого уроку. Нетрадиційні форми інтегрованих уроків. Мотивація

до навчання молодших школярів з природничої ОГ.

Психолого-педагогічні дослідження та досвід в історичному контексті формування природничих знань у дітей (Я. Коменський, Ж. Руссо, Д. Локк, Ф. Фр'єбель, М. Монтессорі, Г. Сковорода, О. Духнович, С. Русова, В. Сухомлинський та ін.). Вітчизняні вчені В.Льченко, Н.Лисенко, Г.Пустовіт, Т.Пушкарьова, Г.Тарасенко та ін., автори типових програм О. Савченко; Р. Шиян про необхідність екологізації змісту природничої освіти, зміни її акцентів та запровадження технологій формування цілісної наукової картини світу молодшого школяра.

Використання вітчизняного, зарубіжного та регіонального досвіду, елементів інших програм/технологій/методів під час вивчення природничої ОГ: педагогічна технологія «Росток» (Т. Пушкарьова) <https://rostok.org.ua/>; технологія розвитку критичного мислення; інформаційні технології; здоров'язберігаючі технології; технологія LEGO конструювання; технологія розвитку творчої особистості і розв'язування винахідницьких завдань; онлайн-курс для вчителів початкової школи <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-EDERA-OSVITORIA+ST101+st101/about>; STREAM-освіта; Закарпатський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді http://zoenc.edukit.uz.ua/informaciya_pro_zaklad/; Карпатський біосферний заповідник <https://kbz.in.ua/> тощо. Національні та зарубіжні освітні програми ([Národný inštitút vzdelávania a mládeže \(nivam.sk\)](http://www.nivam.sk/) <https://nivam.sk/>; <https://www.statpedu.sk/sk/> та інші) як джерело оновлення змісту та технологій природничої ОГ. Вибір вчителем освітньої програми та технологій навчання.

Ігрові технології у початковій школі з природничої ОГ. Дидактичні ігри в процесі вивчення навколишнього світу. Форми ігрових ситуацій (конкурси, ігри-подорожі, рольові ігри, сюжетні ігри, конструктивні ігри тощо). Основні етапи гри під час навчання.

Технології інтерактивного навчання на уроках «ЯДС». Класифікація та використання інтерактивних технологій на уроках «ЯДС» залежно від мети заняття та форм організації навчальної діяльності учнів (О. Пометун і Л. Пироженко): інтерактивні технології кооперативного навчання (робота в парах, трійках, карусель, робота в малих групах, акваріум тощо); інтерактивні технології колективно-групового навчання (мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, ажурна пилка та ін.); технології ситуативного моделювання (імітаційні ігри, рольова гра, драматизація та ін.); технології опрацювання дискусійних питань (метод ПРЕС, займи позицію, кейс-метод, дискусія тощо).

Інформаційні технології навчання. Формування вміння молодших школярів використовувати цифрові інструменти для пошуку інформації та вивчення природничої ОГ (Google Клас, Google Meet, Google Календар, Google Форми, Google Академія тощо). Змішане навчання в початковій школі, технологія перевернутого уроку та ін.

Опанування молодшими школярами знаннями, уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання.

Моделювання як метод вивчення/пізнання об'єктів та явищ природи. Класифікація моделей. Схеми-моделі природних зв'язків. Основні етапи моделювання.

Методика формування природничих понять у курсі «ЯДС» (І цикл навчання, природнича ОГ). Умови формування понять. Типові логічні операції з поняттями у процесі навчання природничої ОГ.

Методика навчання школярів порівнювати та класифікувати. Критичне оцінювання фактів, поєднання нового досвіду з набутим раніше і творче його використання для розв'язання проблем природничого характеру

Методика формування в молодших школярів умінь встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Використання прийомів для пояснення причинно-наслідкового зв'язку: схем, моделей, порівняння, прогнозування можливих наслідків явищ (подій). Аналіз прислів'я як приклад «причина-наслідок». Складніші завдання для учнів: відновити послідовність компонентів у причинно-наслідковому ланцюжку; співвіднести причини і наслідки, подані у стовпчиках; доповнити пропущені компоненти в моделі зв'язків; розв'язати логічні проблемні завдання тощо. Установлення причинно-наслідкових зв'язків учнем як складний процес пізнання цілісності навколишнього світу на основі виконання логічних дій аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, систематизації, виявленні головного та другорядного, абстрагування тощо. Шляхи вдосконалення

сформованого вміння: праця з різними джерелами інформації, моделювання, проведення експериментів та дослідів.

Технологія формування у молодших школярів дослідницької компетентності (навчання як дослідження). Сутність дослідження і проектування. Переваги дослідницького методу навчання. Класифікація дослідницьких умінь та особливості їх формування у молодших школярів. Педагогічні умови формування дослідницьких умінь у молодших школярів. Етапи навчально-дослідницької діяльності та етапи формування дослідницьких умінь. Форми представлення результатів дослідження.

Формування у школярів умінь проведення спостережень, дослідів та експериментів. Спостереження як метод пізнання навколишнього світу. Фенологічні спостереження за сезонним розвитком природи. Календар природи як спосіб фіксації спостережень. Методика роботи з календарем природи. Бесіди за результатами спостережень.

Досліди та експерименти як методи пізнання світу молодшими школярами. Освітнє, виховне та розвивальне значення експериментальної діяльності молодших школярів. Рівні організації дослідів. Основні вимоги та техніка безпеки під час дослідів. Експеримент як метод дослідження для підтвердження гіпотези. Досліди-дослідження в 1-2 та 3-4 класах. Орієнтовна тематика дослідницького практикуму (мініпроектів) в 1-2 та 3-4 класах.

Технологія проєктної діяльності на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича ОГ). Сутність проєктної діяльності, мета навчальних проєктів та їх види. Вимоги до навчального проєкту, етапи проєктної діяльності. Уміння, які формуються за допомогою проєктної діяльності у сфері природничої ОГ. Метод проєктів у позакласній діяльності учнів початкової школи. Орієнтовна тематика інформаційних та навчально-дослідницьких проєктів для молодших школярів.

STEAM/STREAM – технологія формування дослідницьких умінь молодших школярів на інтегрованих уроках «ЯДС» та в позаурочній діяльності. STEM/ STREAM-освіта: сутність, мета, принципи, засоби. Структурні елементи STEM/STREAM-уроку. STEM/ STREAM-квести як поєднання проєктного методу та ігрових технологій; екологічні квести. STEM/ STREAM-екскурсії.

Технологія використання навчальних завдань та долучення учнів до їх складання. Поняття про навчальне завдання. Класифікація навчальних завдань. Основні етапи розв'язування та складання навчальних завдань. Особливості складання завдань у тестовій формі для молодших школярів з природничої ОГ; використання Google Форми для тестування. Роль навчальних завдань в для реалізації особистісно-орієнтованого та компетентнісного підходів у навчанні природничої ОГ. Пошукові завдання як складова технології проблемного навчання. Домашні завдання природничо-екологічного спрямування для учнів та членів родини.

Традиційні та інноваційні технології оцінювання результатів навчання молодших школярів з природничої ОГ.)

Принципи оцінювання. Формувальне та підсумкове оцінювання навчальних досягнень учнів з інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича ОГ): сутність, алгоритм діяльності вчителя під час його організації. Методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів в умовах особистісно зорієнтованого і компетентнісного навчання.

Портфоліо як технологія формувального та підсумкового оцінювання досягнень молодших школярів з природничої ОГ.

Тема 5. Традиційні та інноваційні форми організації навчання природничої ОГ.

Форми організації освітньої діяльності природничої ОГ у початковій школі: різні типи уроків, ранкові зустрічі, природничі екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести у межах уроку або в позаурочний час. Ранкова зустріч, структура, методика проведення; фенологічні спостереження під час ранкової зустрічі. Інтегроване заняття «Я досліджую світ» - організаційна форма вивчення природничої ОГ у початковій школі. Основні типи сучасних уроків природничої ОГ у початковій школі, особливості, організація та проведення.

Урок як проєкт: особливості підготовки та реалізації в інтегрованому курсі «ЯДС». Організація та проведення позакласної роботи при вивченні природничої ОГ. Особливості та роль екскурсій у пізнанні навколишнього світу; вимоги до проведення екскурсій, методика проведення.

Лепбук як новітній спосіб організації навчальної діяльності.

Освітнє середовище та його роль у вивченні природничої ОГ інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Освітнє середовище: сутність, значення під час вивчення природничої ОГ. Матеріальна база навчання природничої ОГ у початковій школі. Навчально-методичне забезпечення молодших школярів з курсу «ЯДС». Куток живої природи та використання його об'єктів у освітньому процесі. Навчально-дослідна ділянка. Кразназавчий куточок. Географічний майданчик, його облаштування та обладнання.

Мікрвикладання (моделювання фрагментів занять/уроків з природничої ОГ з використанням наочних посібників, дослідів тощо).

Тема 6. Методична робота вчителя початкових класів щодо вдосконалення власної педагогічної майстерності у сфері природничої ОГ.

Науково-методичне забезпечення системи початкової освіти в сфері природничої ОГ. Освітня програма закладу освіти. Роль учителя у організації освітнього процесу вивчення природничої ОГ. Шляхи вдосконалення власної педагогічної майстерності вчителем у сфері навчання природничої ОГ. Цифрові інструменти (Google Клас, Google Meet, Google Календар, Google Диск, Google Документи, Google Таблиці, Google Форми, Google Презентації, Google Keep; пошукові системи Google Академія та ін.) у навчальній та методичній роботі вчителя. Організація освітнього процесу в початковій школі в умовах воєнного часу (<https://cutt.ly/BXfddne>). Веб-ресурси для педагогів та молодших школярів в умовах воєнного стану.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Нормативно-правові засади вивчення природничої освітньої галузі у початковій школі у контексті сталого розвитку.	15	2	2			11
Тема 2. Теоретичні засади вивчення природничої ОГ у початковій школі	15	7	3			5
Тема 3. Співпраця сім'ї і школи у сфері навчання природничої ОГ та екологічного виховання молодших школярів.	15	2	2			11
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	45	11	7			27
Модуль 2						
Тема 4. Традиційні та інноваційні технології навчання природничої ОГ	15	2	2			11
Тема 5. Традиційні та інноваційні форми організації навчання природничої ОГ	15	7	3			5
Тема 6. Методична робота вчителя початкових класів щодо вдосконалення власної педагогічної майстерності в сфері природничої ОГ	15	2	2			11
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	45	11	7			27
Разом за семестр	90	22	14			54

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Нормативно-правові засади вивчення природничої освітньої галузі у початковій школі у контексті сталого розвитку.	15	2				13
Тема 2. Теоретичні засади вивчення природничої ОГ у початковій школі	15	2	1			12
Тема 3. Співпраця сім'ї і школи у сфері навчання природничої ОГ та екологічного виховання молодших школярів.	15	1	1			13
Разом за модуль	45	4	2			39
Модуль 2						
Тема 4. Традиційні та інноваційні технології навчання природничої ОГ	15	2				13
Тема 5. Традиційні та інноваційні форми організації навчання природничої ОГ	15	2	1			12
Тема 6. Методична робота вчителя початкових класів щодо вдосконалення власної педагогічної майстерності в сфері природничої ОГ	15	1	1			13
Разом за модуль	45	4	2			39
Разом за семестр	90	8	4			78

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Нормативно-правові засади вивчення природничої освітньої галузі у початковій школі у контексті сталого розвитку.	2	
2	Тема 2. Теоретичні засади вивчення природничої ОГ у початковій школі	3	1
3	Тема 3. Співпраця сім'ї і школи у сфері навчання природничої ОГ та екологічного виховання молодших школярів.	2	1
4	Тема 4. Традиційні та інноваційні технології навчання природничої ОГ	2	1
5	Тема 5. Традиційні та інноваційні форми організації навчання природничої ОГ	3	1
6	Тема 6. Методична робота вчителя початкових класів щодо вдосконалення власної педагогічної майстерності в сфері природничої ОГ	2	
Разом		14	4

6.4. Індивідуальна та самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Нормативно-правові засади вивчення природничої освітньої галузі у початковій школі у контексті сталого розвитку.	11	13
2	Тема 2. Теоретичні засади вивчення природничої ОГ у початковій школі	5	12
3	Тема 3. Співпраця сім'ї і школи у сфері навчання природничої ОГ та екологічного виховання молодших школярів.	11	13
4	Тема 4. Традиційні та інноваційні технології навчання природничої ОГ	11	13
5	Тема 5. Традиційні та інноваційні форми організації навчання природничої ОГ	5	12
6	Тема 6. Методична робота вчителя початкових класів щодо вдосконалення власної педагогічної майстерності в сфері природничої ОГ	11	13
Разом		54	78

Самостійна робота включає: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до практичних занять; систематизацію вивченого матеріалу перед підсумковим контролем; розроблення схем, таблиць, діаграм, мультимедійних презентацій тощо.

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми професійно орієнтованої проблематики з елементами наукового дослідження та його презентація; опитування; дослідження практичних ситуацій; презентація власних досліджень; анотація прочитаної літератури з елементами науково-дослідної роботи; пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем; аналіз підручників; збір інформації та ознайомлення із зарубіжним досвідом, що стосується певної навчальної проблеми тощо.

6.5. Індивідуальні завдання

Тема навчальної програми	Завдання для самостійної навчально-дослідницької роботи
<p>Модуль 1. Теоретичні та нормативно-правові засади вивчення природничої освітньої галузі у початковій школі (пошук за ключовими словами, контент-аналіз понять обраної індивідуальної навчально-дослідницької мікротеми)</p>	<p>Обрати навчально-дослідницьку мікротему «Заняття в початковій школі», згідно освітньої програми; в модулі 1 опрацювати теоретично, в модулі 2 практично. Використати різні інформаційні пошукові системи, провести пошук у 3-5 джерелах (наукова, навчальна література, словники) тлумачення одного з ключових понять теми (екологічна вихованість; екологічна культура; екологічне виховання; природничо-екологічна компетентність молодшого школяра; заняття, екскурсії, спостереження, лепбук тощо) згідно обраної індивідуальної навчально-дослідницької мікротеми. Виписати тлумачення із зазначенням джерела згідно сучасних вимог до оформлення посилання. Проаналізувати і виписати суттєві ознаки поняття. Правильно оформити джерела. Звіт: Контент-аналіз у формі – трактування поняття; суттєві ознаки; автор/джерело. Використати надані лектором анкети Google Forms і провести онлайн самодіагностику готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Звіт: опрацьовані анонімні індивідуальні протоколи/результати дослідження власної особистості і рекомендації для професійного саморозвитку.</p>
<p>Модуль 2. Методичні засади реалізації навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів з природничої освітньої галузі (мікрвикладання)</p>	<p>Використати надані лектором анкети Google Forms і провести анонімну онлайн діагностику 2-3 учителів початкової освіти з метою вивчення педагогічного досвіду вчителів щодо використання педагогічних технологій у процесі навчання природничої ОГ початкової школи. Звіт: опрацьовані табличні дані групових протоколів опитування освітян, висновки для професійного саморозвитку. Мікрвикладання. Ознайомитися із змістом, методиками вивчення природничої ОГ (література, вивчення педагогічного досвіду тощо). Врахувати, що особливостями інтегрованого курсу «ЯДС» у початковій школі є інтеграція кількох освітніх галузей (природничка, громадянська й історична, соціальна і здоров'язбережувальна (за програмою О.Савченко); природничка, технологічна, інформативна, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська й історична, частково мовно-літературна та математична (за програмою Р.Шияна). Розробити мікроконспект (на власний вибір: тематика, типова програма, клас, методи, засоби і форми організації діяльності, навчальні завдання тощо); провести фрагмент заняття в академічній групі у формі мікрвикладання із залученням дітей/студентів до формулювання власних запитань/завдань/загадок/storytelling тощо. Звіт: лаконічний мікроконспект-Word; зазначити ППБ, тема та структура заняття/форма організації діяльності, перелік завдань (запитання, вправи тощо) для вступної/мотиваційної, основної та завершальної частини заняття; мікрвикладання, самоаналіз отриманих результатів.</p>

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Обладнання: комп'ютерний клас.

Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання: Microsoft Office; Microsoft Excel; система електронного навчання Moodle; електронна пошта (http://gmail.com і ін.) на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ; сайти ЗВО; офіційний сайт МОН України <http://www.mon.gov.ua> тощо.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Гільберг Т.Г. та ін. Навчально-методичний посібник. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1-2 кл. закладів загально середньої освіти на засадах компетентнісного підходу. Київ: Генеза, 2019. 256 с. <https://lib.imzo.gov.ua/navchalno-metodichn-posbniki/dlya-pedagogchnikh-pratsvnikov/navchalno-metodichniy-posbnik-nova-ukrainska-shkola-metodika-navchannya-ntegrovanogo-kursu-ya-doslzhuyu-svt-u-1-2-klasakh-zakladv-zagalno-seredno-osvti-na-zasadakh-kompetentnsnogo-pdkhodu-avt-glibert-t-g-tarnavska-s-s-pavich-n-m/>

2. Гільберг Т.Г. та ін. Навчально-методичний посібник. Нова українська школа: методика навчання

інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 3-4 кл. закладів загально середньої освіти на засадах компетентнісного підходу. Київ: Генеза, 2020. 240 с. <https://lib.imzo.gov.ua/navchalno-metodichn-posbniki/dlya-pedagogchnikh-pratsvnikv/navchalno-metodichniy-posbnik-nova-ukrainska-shkola-metodika-navchannya-ntegrovanogo-kursu-ya-doslzhuuyu-svt-u-3-4-klasakh-zakladv-zagalno-seredno-osvti-na-zasadakh-kompetentnsnogo-pdkhodu/>

3. Електронні версії підручників «ЯДС» для 1 класу – <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/1-klas/ya-doslzhuuyu-svt/>
4. Електронні версії підручників «ЯДС» для 2 класу – <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/2-klas/8-ya-doslzhuuyu-svt-2-klas/>
5. Електронні версії підручників «ЯДС» для 3 класу – <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/3-klas/ya-doslzhuuyu-svt-pdruchnik-dlya-3-klasu-zakladv-zagalno-seredno-osvti-u-2-kh-chastinakh/>
6. Електронні версії підручників «ЯДС» для 4 класу – <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/4-klas/8ya-doslzhuuyu-svt-4-klas/>
7. Мелаш В.Д. Підготовка майбутніх педагогів до реалізації екологічної освіти для сталого розвитку: навчально-методичний посібник. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького. 2017. 205 с. (Серія «Екологічна освіта для сталого розвитку»).
8. [Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 1-2 клас](#)
9. [Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3-4 клас](#)
10. [Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 1-2 клас](#)
11. [Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 3-4 клас](#)
12. Я досліджую світ - Методичні матеріали та конспекти уроків - Нова українська школа <https://nuschool.com.ua/lessons/world/index.html>

Допоміжна література

1. Вакарін С.І. Нова українська школа: Дидактичні основи STREAM освіти в початковій школі : Навчально-методичний посіб. Київ : Саміт-книга, 2021. 144 с. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/navchalno-metodychny-posibnyky/dlya-pedpraysivnykiv/Vakar-in-newSchool-STREAM.pdf>
2. Висоцька О.Є. Освіта для сталого розвитку: науково-методичний посібник. Дніпропетровськ: Роял Принт, 2011. 200 с. <https://cutt.ly/cVtVuDw>
3. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. та інші. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу». Київ : Алатон, 2019. 128 с.
4. Копосов П.Г. Нова українська школа: дидактичні особливості організації навчально-ігрової діяльності учнів 1-2 класів : навч.-метод. посіб. Харків : Вид-во «Фабула», 2021. 160 с. <https://lib.imzo.gov.ua/navchalno-metodichn-posbniki/dlya-pedagogchnikh-pratsvnikv/navchalno-metodichniy-posbnik-nova-ukrainska-shkola-didaktichn-osoblivost-organzats-navchalno-grovo-dyalnost-uchnv-1-2-klasv-avt-koposov-p-g/>
5. Крамаренко А. М. Сучасні технології ознайомлення молодших школярів з об'єктами природи: навч. посіб. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2012. 354 с.
6. Кукалець М.В. Методика викладання природознавства у початковій школі : навч. посібник. Львів: «Новий Світ-2000», 2014. 223 с.
7. Методика ознайомлення дітей з природою / Уклад. Н.М. Горобаха. Київ: Вид. Дім «Слово», 2012. 432 с.
8. Онопрієнко О.В. Нова українська школа: інноваційна система оцінювання результатів навчання учнів початкової школи : навч.-метод. посіб. Харків : Вид-во «Ранок», 2021. 208 с. <https://cutt.ly/uXuFICE>
9. Реалізація наступності в природничій освіті: реалії та перспективи: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. Р.К.Мельниченко, О.А.Сорочинської, В.В.Танської. Житомир: Вид-во «О.О.Євенок», 2018. 212 с.
10. Савченко О.Я., Бібік Н.М., Мартиненко В.О., Цимбалару А.Д., та ін.; Організаційні форми навчання у початковій школі : посібник К. : Педагогічна думка, 2017. 423 с.
11. Трипольська О.О. Нова українська школа: організація дистанційного і змішаного навчання у початковій школі : навч.-метод. посіб. / [О.О.Трипольська, О.А.Блізнякова, О.В.Вовк та ін.] Харків : Вид-во «Ранок», 2021. 208 с. <https://cutt.ly/qXuSM9x>
12. Шаповалова Т.Г., Мелаш В.Д., Ковальчук К.І. Гармонізуюча енергетика природи: навчально-методичний посібник. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б.Хмельницького, 2016. 324 с. (Серія: «Екологічна освіта для сталого розвитку»).
13. Ярова О.Б. Тенденції розвитку початкової освіти в країнах Європейського Союзу (кінець XX – початок XXI ст.): монографія. Київ: Педагогічна думка, 2018. 410 с.
14. Ярова О.Б. Тенденції розвитку природничо-наукового освіти у початковій школі країн Європейського Союзу. Рідна школа. 2014. № 8-9. С. 36-40.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського. URL: <https://dnpb.gov.ua>.
2. [Державний стандарт початкової загальної освіти](#) Затверджено постановою Кабінету Міністрів України 21 лютого 2018 р. № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>
3. Дослідницькі роботи та творчі проекти учнів України. <https://obuchonok.com.ua/> <https://obuchonok.com.ua/doshkilnyata>

4. Дошкільна освіта Закарпаття. URL: <http://dyvokray.org.ua/2013-08-09-08-09-14>
5. Електронні версії підручників. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektromn-vers-pdruchnyk/>
6. Журнал «Практика управління освітнім закладом». URL: <https://ezavdnz.expertus.com.ua/>
7. Закарпатський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді. URL: http://zoenc.edukit.uz.ua/informaciya_pro_zaklad/;
8. Інститут модернізації змісту освіти України. URL: <https://imzo.gov.ua/pro-imzo/>
9. Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти /Додаток до листа МОН України від 19.04.2018 №1/9-249 URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/nastupnist-mizh-doshkilnoyu-ta-pochatkovoy-uosvitoyu>.
10. Карпатський біосферний заповідник. URL: <https://kbz.in.ua/>;
11. Ключові тези орієнтовних вимог до оцінювання навчальних досягнень учнів 1–4 класів та методичних рекомендацій до оновлених програм початкової школи (1–4 клас). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/pochatkova-shkola/innovaciyi/klyuchovi-tezi-oriyentovnih-vimog-do-ocinyuvannya-navchalnih-dosyagnen-ta-metodichnih-rekomendacij-do-onovlenih-program>
12. Концепція Нова українська школа. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkol>.
13. Майстер-клас щодо створення інтелект-карток за допомогою сервісу MindMeister. <https://www.youtube.com/watch?v=hbpWMGBFAyM>
14. Майстерня педагога. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/pochatkova-shkola/poradi-psihologa>
15. МОН України. URL: <https://mon.gov.ua>.
16. Навчальні матеріали та методичні рекомендації для роботи з першокласниками в адаптаційний період. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/konferenciyi/serpneva-konferenciya-2018/navchalni-materiali-dlya-roboti-z-pershoklasnikami-v-adaptacijnij-period>
17. Навчальні програми для 1-4 класів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>
18. Наукова періодика України. URL: <http://journals.uran.ua/>
19. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <https://nbuv.gov.ua>.
20. Нова українська школа. URL: <https://nuschool.com.ua/>; <https://nuschool.com.ua/lessons/world/1-2klas/13.html>
21. Онлайн-курс для вчителів початкової школи. URL: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-EDERA-OSVITORIA+ST101+st101/about>
22. Орієнтовні вимоги до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/pochatkova-shkola/innovaciyi/oriyentovni-vimogi-do-kontrolyu-ta-ocinyuvannya-navchalnih-dosyagnen-uchniv-pochatkovoyi-shkoli>
23. Освіта Закарпаття: дошкільна <https://deponms.carpathia.gov.ua/navchalnii-rik/doshkilna-osvita>; початкова освіта/НУШ в дії: <https://deponms.carpathia.gov.ua/nush/nova-ukrayinska-shkola-v-diyi>;
24. Педагогічна технологія «Росток» (авт. Т. Пушкарьова). URL: <https://rostok.org.ua/>
25. Положення про академічну доброчесність в ДВНЗ «УЖНУ». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/12223>.
26. Про вищу освіту: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18>.
27. Про дошкільну освіту. Закон України. Редакція від 02.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2628-14#Text>
28. Про захист персональних даних: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2297-17>.
29. Про концепцію екологічної освіти в Україні: Рішення Колегії МОН України N 13/6-19 від 20.12.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-19290-01#Text>
30. Про організацію освітнього процесу в початковій школі в умовах воєнного часу. Лист МОН України м. Київ від 29.03.2022. № 1/3725-22. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу у 2021/2022 навчальному році в початковій школі в умовах воєнного часу. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-organizaciyu-osvitnogo-procesu-v-pochatkovij-shkoli-v-umovah-voyennogo-chasu>
31. Про освіту: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
32. Про охорону навколишнього природного середовища. Закон України. Редакція від 10.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
33. Психологічна підтримка дітей в умовах військових дій. URL: https://www.youtube.com/watch?v=4_zKDPZo5yE
34. Сайт vseosvita. URL: <https://vseosvita.ua/news>
35. Щодо організації дистанційного навчання Міністерства освіти і наук України № 1/9-609 від 02 листопада 2020 року <https://www.schoollife.org.ua/shhodo-organizatsiyi-dystantsijnogo-navchannya/>
36. Український освітній портал: EDUC.com.ua Все буде Україна! <https://www.educ.com.ua/>
37. KRAJHANZL, J. Dětičky a příroda [online]. <http://www.vztahkprirode.cz>
38. Národní inštitút vzdelávania a mládeže (nivam.sk). URL: <https://nivam.sk/>; <https://www.statpedu.sk/sk/>; Příroda a ekoaktivty. URL: <https://bajkalskapo.edupage.org/text23/>;
39. Přírodní zahrada. URL: <http://www.prirodnizahrada.cz/>
40. Základná škola s materskou školou, URL: <https://zsmasarykovake.edupage.org/contact/> та ін.).
41. Žoldošová K. Človek a príroda. Vydavateľ: Štátny pedagogický ústav, 2016. 59 с.

Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» «_____» 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» «_____» 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» «_____» 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» «_____» 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)